

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Editorial

Václav Klaus:

O budoucnosti naší země a Evropy si nedělám žádné iluze

Otázka IVK:

Jaký kulturní počín Vás letos nejvíce oslovil a proč?

Petr Macinka:

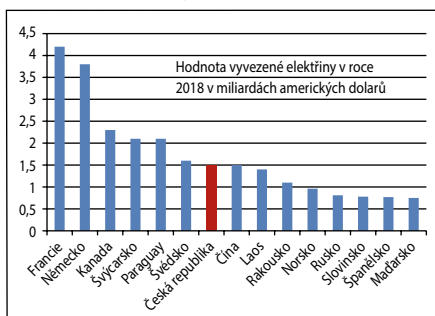
Ivan Steiger laureátem výroční Ceny IVK

Jiří Weigl:

Rozklad našeho státu výrazně pokročil

PROSINCOVÝ GRAF IVK

Největší exportéři elektrické energie na světě

Pramen: World's Top Export, 2019

Institut Václava Klause o.p.s.

Šarecká 29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www.institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 13. 12. 2019

O budoucnosti naší země a Evropy si nedělám žádné iluze*

Václav Klaus

Velmi si vážím toho, že mám příležitost promluvit na tomto adventním ranním setkání už skoro podvacáté. Doba a témata se měnily a vyvíjely, já s nimi, ale mé názory zůstávají – alespoň doufám – stejné. Nesdílím často opakovaný bonmot prezidenta Zemana, že jen hlupák nemění své názory. Tak jednoduše nesmí člověk eventuální proměnu svých názorů obhajovat. Pevnost a stálost názorů je věcí pozitivní.

V průběhu celého roku 2019 narůstalo v naší zemi nesmírně poškozující nepřátelské dělení společnosti na mlčící většinu a na věčně aktivistické revolucionáře, kteří se stylizují do role majitelů pravdy (a lásky).

Vždy říkáme, že je každý rok jiný, ale ten letošní trochu jiný opravdu je. Vzpomínali jsme, a někteří z nás dokonce i oslavovali, 30. výročí konce komunismu, ale není málo těch, kteří mají pocit, že nám bylo toto výročí ukradeno. Když říkám nám, myslím tím většinu občanů České republiky, kterým toto výročí skutečně patří, nikoli těm, kteří si ho pro své osobní politické cíle chtějí při-

* Vystoupení na každoročním Euro Business Breakfast, restaurace Mlýnec, Praha, 10. prosince 2019.

vlastnit. Důvodů ke slavení je dost, ale to se u nás nedělá. Řada lidí naopak využívá výročí tohoto typu k vyjádření své nespokojenosti s výsledkem voleb před dvěma lety a s dnešní vládnoucí garniturou. Tito lidé měli bohužel daleko větší mediální podporu a tím i sledovanost. Vážná analýza období našich třiceti let byla naprostou výjimkou.

V průběhu celého roku 2019 narůstalo v naší zemi nesmírně poškozující nepřátelské dělení společnosti na mlčící většinu a na věčně aktivistické revolucionáře, kteří

EDITORIAL

Po letech, kdy byl prosincový Newsletter spojen s tradiční anketou kniha roku, jsme se ji letos rozhodli rozšířit i o další druhy kulturní tvorby. Řada respondentů však na naši otázku, jaký kulturní počín je v roce 2019 nejvíce oslovil, hledala odpověď jen nesnadno. Část pak svou odpověď nacházela spíše ve znovu viděné, čtené apod. tvorbě dřívější, nežli v té aktuální. To však jistou výpovědí svého druhu zcela jistě je. Podle spisovatele Viktora Jerofejeva, mluvícího samozřejmě o své domácí realitě, jsme dospěli do bodu, kdy i ta nejexpresivnější forma umění na hranici sebeupálení, se pomalu mění v rutinu. „doba je barvitá sama o sobě a dostatečně překrývá veškeré umění nové avantgardy“, píše.

Jak vyplývá z grafu měsíce, je v současnosti Česká republika jedním z největších exportérů elektriny na světě. V rámci EU

Václav Klaus navštívil 6. prosince 2019 knižní veletrh v Lysé nad Labem

(Pokračování ze strany 1)

jsem na 4. místě. To se však může záhy změnit. Podle analýz Londýnské ICIS (Independent Commodity Intelligence Service) dojde postupným odstavováním našich uhelných elektráren ke změně energetické pozice ČR vůči zahraničí z čistého vývozce na dovozce. A to již od roku 2021. Podle ministra Havlíčka se tak stane v roce 2030. Ať tak či tak, trend je zřejmý, ČR v současnosti k tomuto scénáři směřuje. A to vše jen kvůli boji s klimatem. Že *Klimatičtí aktivisté* [skutečně] *přitvrzují*, psal ostatně v prosinci pro deník Právo Václav Klaus (dostupné na www.institutvk.cz).

Letos si ale ještě stromeček rozsvítit můžeme. Radostné Vánoce.

Filip Šebesta

se stylizují do role majitelů pravdy (a lásky). Tyto dvě skupiny mají zcela odlišné zájmy a ambice. Legitimně zvolená politická reprezentace státu se nachází někde mezi. Nechtějí je ani ti, ani oni.

Od nejnižšího bodu v roce 1992 činil průměrný ekonomický růst v České republice 2,6 %.

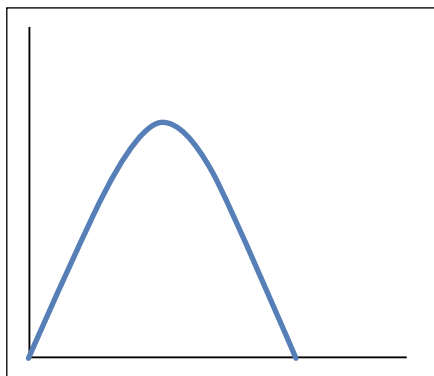
Mlčí většina je v podstatě uspokojena již šest let trvajícím ekonomickým růstem a jím umožněným zvyšováním životní úrovně (více než o pětinu), minimální nezaměstnaností (nejmenší v Evropě), evidentním přibližováním se bohatství naší společnosti k průměru zemí Evropské unie (téměř bez povšimnutí prošla zpráva, že jsme v HDP na hlavu předběhli další zemi staré EU – po Řecku a Portugalsku – i Španělsko a že je Itálie na dosah), relativně nízkou sociální nerovností (máme v EU nejmenší rozdíl mezi deseti procenty nejbohatších a nejchudších) atd.

Aktivističtí revolucionáři toto všechno buď nevnímají, nebo to bagatelizují (nebo jsou nad „maličkostmi“ tohoto typu povzneseni). Výsledek demokratických voleb nerespektují a v našich dnešních, už dávno normálních poměrech, na rozdíl od poměrů revolučních, si nechtějí počkat na další volby a na standardní výměnu, eventuálně nevyměnu vlády.

Dlouho jsme šli vpřed, ale v jistou chvíli jsme se začali vracet.

Tento střet, tato „pěna dní“, tak symbolizovaná nedávnou demonstrací na Letné, někomu k úvahám o našem dnešku stačí, někomu nestačí. Mně nestačí. Mne tento rok kromě tisíce dalších věcí motivoval k napsání knížky, ve které se o této „pěně dní“ vůbec nemluví. Její název „30 let cesty ke svobodě. Ale i zpět“ naznačuje skoro vše. Dlouho jsme šli vpřed, ale v jistou chvíli

jme se začali vracet. Toto vracení se, tuto cestu zpět, považuji za dominantní charakteristiku naší současnosti. Pomáhám si symbolikou obráceného velkého U.

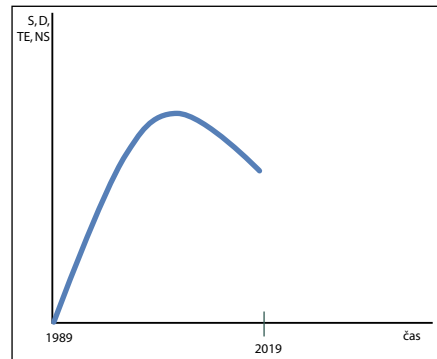

Aby nebylo mýlky. Klíčová je správná definice obou os. Řada lidí nechápe mé obrácené U, protože má pocit, že životní úroveň (HDP na hlavu) přesvědčivě roste. O tom však má křivka není.

Díky tomuto ekonomickému růstu jsme se z úrovně 73 % HDP na hlavu vůči průměru zemí Evropské unie v roce 1992 dostali na dnešních 91 %.

Máme řadu křivek. Při diskusi naší transformace často hovoříme o tzv. J-křivce, která má na vertikální ose HDP na hlavu a na horizontální ose plynutí času. Když použijeme naše empirická data, tento vývoj sice nemá hladké tvary učebnicové J-křivky, ale svým celkovým vyzněním se k ní blíží. Jsme si vědomi – a seriózně diskutujeme – zakolísání let 1997–1998, importovanou krizí let 2008–2009 a stagnací let 2012–2013, ale celkový vzestup je evidentní. Od nejnižšího bodu v roce 1992 činil průměrný ekonomický růst v České republice 2,6%. Díky tomuto ekonomickému růstu jsme se z úrovně 73 % HDP na hlavu vůči průměru zemí Evropské unie v roce 1992 dostali na dnešních 91%.

Něco úplně jiného je moje obrácená U-křivka, která se od té předcházející odlišuje bohužel i tím, že k ní nemáme žádná jednoduchá empirická data. Na její vertikální ose není HDP na hlavu (snadno změřitelný údaj), ale čtyři zásadní cíle polistopadového procesu – svoboda (S), demokracie (D), tržní ekonomika (TE), národní suverenita (NS). Tato křivka podle mého odhadu vypadá zhruba takto.

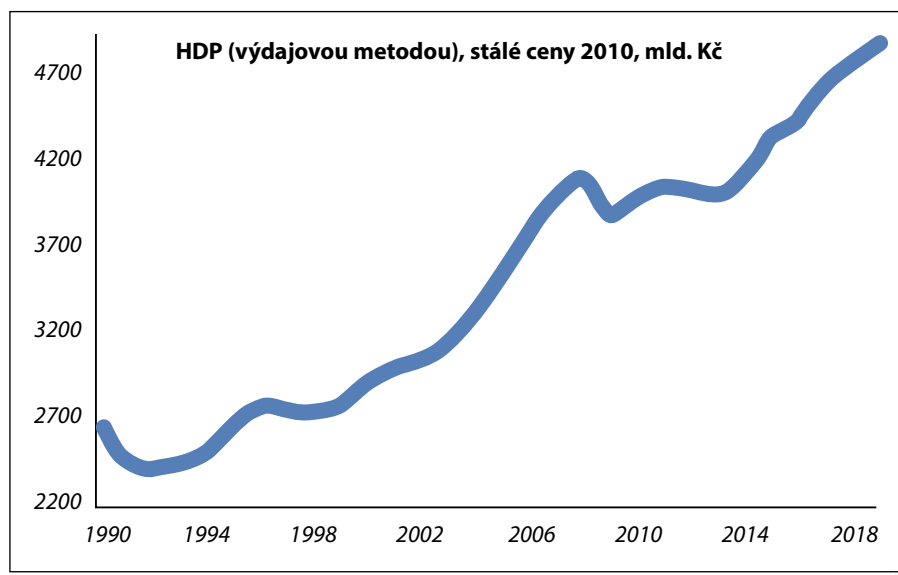

Tyto čtyři cíle nejsou snadno kvantifikovatelné a už vůbec není možné jim přiřadit relevantní váhy a udělat z této čtveřice jakýsi souhrnný index. Kvalitativního soudu o nich však schopni jsme, resp. musíme se odvážit ho udělat.

Pokles svobody vidím v rozsáhlých a stále se rozšiřujících zásazích státu do soukromí občanů; v omezování svobody slova cenzurou nového typu (např. pod záminkou boje proti dezinformacím nebo nenávisným projevům)...

Pokles svobody vidím

- v rozsáhlých a stále se rozšiřujících zásazích státu do soukromí občanů;
- v mimořádném nárůstu kontrol a sledování občanů;
- v tom, že stát rozhoduje o zdraví člověka a že mu diktuje jeho životní způsob a životní styl;

- v omezování svobody slova cenzurou nového typu (např. pod záminkou boje proti dezinformacím nebo nenávisným projevům);
- v indoktrinaci dětí a v omezování svobody občanů děti vychovávat;
- ve vnučování jiných hodnot a priorit, než jaké chce svobodný občan (např. v nucení lidí akceptovat diktát planetárního vidění světa či klimatického alarmismu).

***Pokles demokracie vidím
ve zmenšování prostoru, který
podléhá demokratickému
rozhodování;
v potlačování demokratických
mechanismů pod heslem tzv.
nezávislosti...***

Pokles demokracie vidím

- ve zmenšování prostoru, který podléhá demokratickému rozhodování;
- v potlačování demokratických mechanismů pod heslem tzv. nezávislosti různých, nikoli volených orgánů a institucí (typu Ústavního soudu nebo tzv. nezávislých správních úřadů);
- ve zpochybňování demokratických institucí prostřednictvím útoku na jejich symboly a představitele;
- v popírání konceptu demokracie jako vlády většiny vyzdvihování práv nejrůznějších menšin, kterým o celek nejde;
- v tzv. antidiskriminační legislativě, která znamená aktivistické prosazování rovnosti na úkor všeho ostatního a vytváří klima honu na čarodějnice;
- v diktátu expertního názoru nad svobodou občanské volby;
- v nepřiměřeném vlivu nátlakových „neziskových“ organizací na chod státu a v jejich financování z veřejných rozpočtů;
- ve vytlačování nepohodlných jednotlivců i celých skupin lidí z politického veřejného života.
- v nepřetržitým oslabování parlamentní demokracie prostřednictvím degradace politických stran.

***Oslabení trhu vidím
v nesmírném nárůstu regulací
všeho druhu;
v omezování práva vlastníků
rozhodovat o svém majetku;
v dotacích, které pokrývají volnou
soutěž...***

Oslabení trhu vidím

- v nesmírném nárůstu regulací všeho druhu;
- v omezování práva vlastníků rozhodovat o svém majetku;
- v návratu k metodám centrálního řízení (ne-li plánování) ekonomiky;

- v obrovském posílení byrokratických zásahů všeho druhu;
- v regulaci ekonomiky nadměrnou – a jimi nežádanou – ochranou spotřebitele;
- v dotacích, které pokrývají volnou soutěž;
- ve vysoké úrovni daní a ve zneužívání daní k neekonomickým cílům;
- v umělém zdražování energie a základních komodit pod záminkou ochrany klimatu.

***Likvidaci národní suverenity vidím
ve vzrůstající míře rozhodování o nás
v Bruselu...***

Likvidaci národní suverenity vidím

- ve vzrůstající míře rozhodování o nás v Bruselu;
- v šíři a vágnosti pravomocí EU, o nichž lze těžko říci, kde vlastně končí;
- v rozhodovacích procesech EU, kde se po Lisabonské smlouvě jako pravidlo uplatňuje hlasování kvalifikovanou většinou (a jednotlivé státy tedy mohou být přehlasovány), zatímco jednomyslnost je výjimkou;
- v předurčení a kontrole domácí legislativy nadnárodními orgány EU;
- v tom, že většina regulace vzniká mimo demokratickou kontrolu v nadnárodních institucích;
- v prointegračním aktivismu Evropského soudního dvora (např. ohledně našeho odmítání přerozdělování migrantů);
- ve velkopanské povýšenosti nadnárodních orgánů EU vůči členským státům (např. vměšování se do vnitřních záležitostí Polska a Maďarska pod záminkou ochrany právního státu);
- v nesvobodě investičního rozhodování ohledně základních otázek státu (např. v oblasti jaderné energetiky).

Mojí hypotézou je, že tento vývoj – v mých očích jednoznačně nepříznivý – nemá s postojem našich „chvilkařů“ fakticky téměř nic společného. To je zdánlivě jednoduchá, ale velmi netriviální teze. O zhoršování kvality oněch S, D, TE, NS naši „chvilkaři“ nic neříkají. O tom jejich hesla nejsou. Oni bojují s několika jednotlivci, ač v tom náš zásadní problém není.

Ustrojení naší polistopadové společnosti v kontextu Evropské unie je takové, že o vývoji S, D, TE, NS v převážné míře rozhodují zahraniční impulsy, nikoli naše demokraticky zvolené orgány. Západní „kváziprogresivistické“, dnes nemilosrdně vynucované postoje – multikulturalismus, podpora masové migrace, zelené třesnění, nové rovnostářské (téměř komunistické) ambice, transnacionalismus jako zásadní příspěvek k uskutečnění Marxova snu o odumírání státu – k nám pronikají lehce a snadno. Díky mělkosti našich ideových postojů je u nás pro ně nadmíru vhodné latentní prostředí. Masové přijímání těchto postojů je

hlavní příčinou toho, jak vypadá druhá polovina naší U-křivky.

Dnešní akci pořádá původně ekonomický týdeník. Proto chci ještě zmínit i některé ekonomické neaktuality. Za naši „pěnou dní“ se totiž skrývají některé významné charakteristiky naší ekonomiky:

1. Patří mezi ně fakticky naprosté vyčerpání zdrojů extenzivního růstu pro naši ekonomiku. Patří mezi ně i umělá zaměstnanost, resp. vysávání – v ekonomickém sektoru dobře zaměstnatelných – pracovních sil rozpínáním státem.

2. Patří mezi ně zcela zablokovaná měnová politika, absurdně nízké úrokové sazby, nepružnost zahraničními subjekty vlastněných bank a s tím spojený masový odliv dividend do zahraničí, narůstající zelenání bankovní politiky.

3. Patří mezi ně i procyklická, zbytečně deficitní rozpočtová politika v období relativně rychlého ekonomického růstu. Ta má jen minimální manévrovací prostor díky předurčenosti mandatorních výdajů, které – zcela nesmyslně, téměř „venezuelsky“, jako dárečky voličům – stále narůstají. Fiskální politika je výlučně pasivně adaptivní, jakkoli nejsem žádným obhájcem aktivistické fiskální politiky.

4. Patří sem i narůstající přeregulovanost ekonomiky, její obrovská legislativní záťaž a tisíce zdánlivých maličkostí, které ve svém synergickém efektu znamenají novou kvalitu radikálního vpádu politiky do ekonomiky.

* * *

O tom všem je moje knížka. Její rukopis byl několika mými přáteli označen za defenzivní, defetistický a pesimistický. S tímto hodnocením nesouhlasím. Mají právo mít z ní takový pocit snad jen ti, kteří se na naši společnost ne dívají dostatečně přísně a to trochu si ji idealizují, ale věřím, že je tato knížka svou podstatou trochu jiná.

***Jsmo v defenzivě. Nevidět to by bylo
nalháváním si.***

Jsmo v defenzivě. Nevidět to by bylo nalháváním si. Defetistická však moje kniha není, i když neslibuji, že zítra či pozítří bude lépe. Protože nebezpečný charakter dnešní doby většina naší společnosti (chtělo by se mi říci *ještě*) nevidí, po radikální změně není poptávka. To říci, není defetismus, ale popis reálné situace. Kniha není optimistická ve smyslu jakéhosi povinného optimismu, ale je optimistická v tom, že věří v možnost změny – ale jen za předpokladu našeho plného angažování se v tomto směru. Ne na demonstracích, ale v úsilí o vytvoření kvalitního systému politických stran, které budou změny tohoto typu považovat za svůj cíl a své opodstatnění.

3. 12. 2019

OTÁZKA IVK – KULTURNÍ POČIN ROKU

Některé noviny a časopisy příležitostně oslovují autory z řad kulturní a společenské obce s otázkou, jaká publikace je v poslední době zaujala. To jsme řadu let činili také my v IVK a dříve i v CEPu. Letos jsme se rozhodli tuto otázku rozšířit také o jiné druhy tvorby než pouze knižní a položit spřízněným autorům otázku:

Jaký kulturní počín roku Vás letos nejvíce oslovil a proč?

Václav Klaus

Člověk mého typu čte více dlouhé články v časopisech, než knihy. A v mém věku už nehledá, neexperimentuje. Čte proto jemu z minulosti známé autory. Chtěl bych letos připomenout a doporučit tyto knihy:

1. Osvědčený velikán izraelské literatury, loni v prosinci bohužel zemřelý, Amos Oz a jeho u nás v roce 2019 v nakladatelství Paseka vydaná půvabná knížka *Mezi námi*. O izraelské společnosti nepíše oslavně, leckdo ho za to nemá rád, ale jeho jemný, avšak drtivě kritický popis kolektivistického prostředí kibuců padesátých let je úžasný. A smutný.

2. Velikán maďarské literatury Sándor Márai byl nakladatelstvím Academia připomenut esejistickou knihou *Chtěl jsem mlčet*, napsanou ve čtyřicátých letech, ale objevenou v jeho pozůstalosti až v roce 1997. První část knihy je o situaci před válkou, v momentu „anšlusu“ Rakouska Hitlerovým Německem (což považuje za zlomový okamžik 20. století), druhá je o Maďarsku v závěru války až do vítězství sovětského komunismu. Mimořádná kniha.

3. Každá nová kniha Michela Houellebecqa je literární událostí. Za čtení stojí i jeho nejnovější *Serotonin* (Odeon), který ukazuje beznaděj života „v pozdní době západní ci-

vilizace“. Kniha nemá takovou bezprostřední politickou rovinu jako jeho předcházející *Podvolení*, ale je možná ještě pesimističtější. Celá západní společnost je na tom tak špatně, že musí podle Houellebecqa brát serotonin.

4. Z české literatury vyniká kniha *Colette* (celým názvem *Colette, má drahá, Vy víte, co máte udělat...*) Ladislavy Chateau (nakl. Sumbalon). Kniha je novou verzí zobrazení jejího věčného tématu (po *Výletu do Výmaru*), kterým je – na francouzském příkladu – selhání člověka, zejména intelektuála, v krizových momentech 20. století.

Ivo Strejček

člen správní rady IVK

Za cenný a zajímavý považují projekt ČT2 s názvem „Velikáni filmu“, který na tomto televizním kanále běží vždy v neděli kolem 22.00 hod. Nabízí filmy z dob, kdy režie ještě byla režii, kamera kamerou, scénáře scénáři a herci ještě podávali skvělé výkony. Namátkou si tak z letošního roku vzpomínám na *Bílou velrybu* Johna Hustona s Gregory Peckem, Bertolucciho *Poslední tango v Paříži* s úžasným Marlonem Brandonem, skvělé výkony Tonyho Curtise a Sidneye Poitiera ve slavném americkém filmu *Útek v řetězech* atd. atd. Nemám obvykle potřebu si po celý týden pustit televizi, ale filmy z cyklu Velikáni filmu nevynechávám.

Marian Kechlibar

publicista

Nejvíce mne zaujal pětidílný seriál HBO *Černobyl*. Ačkoliv tvůrci vyrostli na západě, dokázali reprodukovat rozpadající se sovětský komunismus velmi dobře – jak vizuálně, tak i celkovou atmosférou nedůvěry a cynismu panující mezi hrdiny. Střet vědce Legasova, zvyklého hledat pravdu, s mašinerií, která lže zcela reflexivně, nemohl pro toho prvního skončit dobře. Ani pro ostatní, mrtvé, příbuzné, pozůstalé...

Jiří Brodský

velvyslanec ČR v Mongolsku

Z Mongolska viděno se o největší letošní kulturní počín zasloužil Ondřej Hejma, který ke kulatému výročí 17. listopadu přijel zahrát do Ulánbátaru svou *Sametovou* a další repertoár *Žlutého psa* s místní kapelou *Žluté pivo* pro nabitý sál mongolských absolventů českých vysokých škol. Nejsilnějším zážitkem pro mne byla zkouška den před koncertem, když si Ondřej vzal mikrofón a mongolští hudebníci začali hrát skladbu *Modrá*, jakoby ji hráli odjakživa. ▶

NOVINKA

Znovu o klimatických změnách

Shrnutí Zprávy NIPCC a další texty

Publikace č. 47/2019

instit
VÁCLAVA
KLAUSE

Za obnovením bésněním environmentalismu se skrývá jen stará a dobře známá snaha přeměnit od základů náš životní styl. „Spor není o teplotě, spor je o radikální změně lidské společnosti a našeho způsobu života, je o omezení naší svobody, což jedna strana tohoto střetu požaduje a snaží se to té druhé vnutit,“ říká v nové knize IVK Václav Klaus.

Čtenářům v první části nového sborníku **Znovu o klimatických změnách** přinášíme překlad části publikace NIPCC (Nevládáního mezinárodního panelu o klimatických změnách) **Znovu o klimatických změnách**. V části B si můžete přečíst dvě reakce na tuto zprávu: emeritního profesora University of New Brunswick v Kanadě **Petra Vaníčka** a také **Václava Klause** v jeho projevu na dvaapadesátém semináři Světové federace vědců o planetárních hrozbách v italském Erice. Ve třetí části knihy naleznete další doplňkové texty a rozhovory na téma boje s klimatem publikované v poslední době nejen spolupracovníky IVK.

148 stran, 100 Kč

objednávky na: www.institutvk.cz

Martin Vávra
bývalý velvyslanec ČR
v Alžírsku

Letos mě zaujalo smířlivé přijetí Paměti jednoho z nejvýraznějších, ale politickým hlavním proudem nejdémonizovanějších politiků Francie 2. poloviny 20. a počátku 21. století Jean-Marie Le Pena. JMLP šel v politickém životě vlastní cestou, a to i za cenu značných kontroverzí. Jeho voliči mu však rozuměli. Dnešní komerční úspěch a zájem televizí o rozhovor se stále agilním 91ti letým koryfejem pravice ukazují, že i širší publikum přijímá Paměti neakademicky, jako důležitou výpověď své doby.

Jan Keller
sociolog

Není jednoduché vyhodnocovat kulturní počiny u nás v současné době. Generace osobností naší kultury druhé poloviny 20. století už skoro vymřela a kulturní hvězdičky třetí a čtvrté kategorie vystupují v politických rolích na shromážděních při příležitosti různých výročí. Na prknech, která znamenají svět, musejí za ně zaskakovat jiní. Na rozdíl od nich to dělají bez mamutích státních dotací plynoucích z kapes daňových poplatníků. Uvedl bych příklad divadelního souboru z mé rodné obce v podhůří Beskyd. Bezvadným způsobem nacvičili a sehráli hru Antonína Procházky *S tvój dcerou ne*. I když vše dělají ve volném čase vedle svých občanských zaměstnání a výdaje na výpravu si platí ze vstupného, mají jejich vystoupení velký ohlas. V porovnání s televizí protěžovanými ochotníky z revolučních tribun a náměstí působí jako skuteční profesionálové.

Petr Žantovský
Národohospodářská
fakulta VŠE

Za kulturní událost roku tohoto i předchozího považují obnovení a postupný rozkvět kdysi slovnatého časopisu *MY* pod vedením šéfredaktora Petra Hájka v kooperaci s Michalem Semínem. Je to konzervativní měsíčník s akcentem na oblast národních hodnot, historické paměti a kulturní sounáležitosti našich zemí (Čech, Moravy a Slezska, včetně vztahů ke Slovensku). Je to správná reakce na bruselskou dekulturnizaci, dehistorizaci a zpochybňování národních států jako přirozeného základu evropského kontinentu.

Vlastimil Vondruška
historik

Nedávno vyšla kniha *Islámský fašismus*, jejímž autorem je Hamed Abdel-Samad. Je synem egyptského imáma, vystudoval několik univerzit, později přednášel na vysokých školách v Německu. V době Arabského jara působil jako zpravodaj německé televize v Káhiře. Za zmíněný knižní titul nad ním byla vyslovena fatva a od té doby žije pod policejní ochranou. Netvrdím, že jeho pohled je jediný správný, ale kniha *Islámský fašismus* stojí za přečtení a zamyšlení. Právě proto, že studoval v Německu politologii a zná evropské dějiny, srovnává metody a způsob komunikace fundamentálního islámu s praktikami Hitlerovy Třetí říše.

Michal Semín
zakladatel Akce D.O.S.T.

Pokud mezi „kulturní počiny“ patří i dokumentární filmy, pak je moje volba jednoznačná – je jí druhá série *Utajených příběhů českých dějin* na Prima ZOOM. Autorem scénáře dosavadních 16 dílů (jsou ke zhlédnutí v archivu PZ) je historik Petr Bahník. Zvolená témata se vztahují k různým obdobím našich tisíciletých dějin a věnují se událostem, osobám či tradicím, obsahujícím málo známé či přímo utajované aspekty minulosti, mající svůj dopad i na naši současnost. Diváci si tak mohli vstupem do jednotlivých „komnat“ našich dějin nově připomenout staré české pověsti, neznámé hrdiny českého odboje za druhé světové války či sporné okamžiky naší nedávné historie.

Martin Kovář
historik,
Národohospodářská
fakulta VŠE

Jako „starý cinefil“ jsem nakonec vybral jeden z nejpozoruhodnějších snímků posledních let – americký film režiséra Todda Phillipse *Joker*. Za prvé proto, že jsem dlouho neviděl tak strhující herecký výkon, jako předvedl Joaquin Phoenix v roli neúspěšného „komedianta“ Arthura Flecka; za druhé pro vynikající hudbu a kameru (úchvatně temné nasnímání mého milovaného New Yorku) a rovněž proto, že nastoluje mimořádně závažné téma sílicí frustrace obyvatel Západu ze současného vývoje této části světa.

Dušan Tříška
ekonom CEVRO Institut

Nevím o žádném takovém počínu. Důvodem může být i můj věk, který svádí k představě, že už jsem všechno viděl a slyšel, a to nejméně dvakrát. Například v kině Světozor, když se tam (u příležitosti 100 let od mistrova narození) promítala Bergmanova *Persona* a já si pořád jen říkal, ať ten film běží dál a dál – a třeba i nikdy neskončí. A protože tehdy pár řad přede mnou seděl Jan Hřebejk, telepaticky jsem se mu pokoušel předat svůj vlastní objev, že je celkem jednoduché natočit úžasný film, má-li autor talent a nejspíš i proto objeví Liv Ullmannovou, nikoli Aňu Geislerovou. Shrnout lze tedy možná i tak, že poučovat diváky je asi jednodušší než vyrobit alespoň jeden zapamatovatelný film.

Jiří Svoboda
režisér

Rok 2019 je velmi bohatý v prezentaci děl autorů, jejichž práce mne velmi obohatily již v minulosti. Na předním místě je to nesporně Hannah Arendtová, k jejíž knize *O původu totalitarismu* se pravidelně vracím a pokaždé v ní objevuji nové přesahy do současnosti, které myšlenkám autorky dávají vizionářský charakter. Letos vyšel sborník osmi jejích esejů pod názvem *Mezi minulostí a budoucností*. I když čtyři z nich již před čtvrt stoletím vyšly, čas jim neubral nic na inspirativní myšlenkové hloubce. Přestože Arendtová studovala u dvou myslitelů, vytvářejících systematické koncepce, její interpretace lidského myšlení je esejisticky uvolněná, bez ambicí stát se systémem. Po čtvrt století od vydání *Krizy kultury*, jako by tato esej, kterou jsem ve sborníku znovu s chutí přečetl, vztahuje se neobyčejně silně k současné situaci vztahu kultury, úrovně myšlení a politické praxe.

Stanislava Janáčková
ekonomka

Letos mi z nejrůznějších důvodů mnoho kulturních počínů uniklo. Přesto bych jeden ráda vyzdvihla. Je to pokračující Jazzová KLAUSURA, která při započtení 10 let svého předchůdce – „Jazzu na Hradě“ – letos završí již šestnáctý rok. Už 16 let tato jazzová setkání přináší radost fanouš-

kům dobré hudby. Dávají příležitost slavným i méně známým jazzovým kapelám, které bychom zde ani neměli možnost všechny vyjmenovat – ale zůstávají v naší paměti. Oproti prostorám Hradu se nyní pokračuje v komornějších podmínkách, nejprve v klubu v Krakovské, poté na Občanské plovárně, a nyní v klubu U Staré paní. Je to nesporně kulturní počín, který stojí za zasloužené ocenění. A za poděkování všem, kdo se na něm během těch 16 let podíleli.

Ladislava Chateau
spisovatelka a esejistka

Za pozoruhodný nakladatelský počín považují básnickou sbírku básničky Ofelie Zepedy *Síla oceánu, básně z pouště*, které přeložila Ivana Klímová a Daniela Simonová (Dybbuk, 2019). Básnička pochází z indiánského národa *Pouštní lidé*, je lingvistka a působí na univerzitě v Arizoně. Její básně jsou důkazem toho, jak důležité je zachování malých jazyků, jak kulturně významná je – globalizací opomíjená – jazyková diverzita. A pokud jde o prózu, pak na knihučepce pultech letos zazářila kniha nejčtenějšího izraelského spisovatele Amose Oze *Mezi svými*, ve které autor empaticky vypravuje o životě osadníků ve fiktivním kibucu Jikhat; příběhy vypravuje na pozadí každodenního života komunity, kolektivního dobrovolnického hnutí, které sehrálo podstatnou úlohu při vzniku Státu Izrael. A jak z autorova podání plyne, byl život v kibucu podřízen mylné domněnce, že kolektiv je ideální společenství vzájemně se chápajících a soucítících bytostí. Jenže, jak Amos Oz píše, právě naopak, takové komunity člověka uniformují a odcizují. Každý jeho příběh je polemikou s apology kolektivismu, o tom, jak neblaze může končit sen o dokonalé společnosti...

Jiří Hejlek
externí lektor filosofie
na Univerzitě Pardubice

Významnou kulturní akcí je výstava „Plejády českého skla“ v Umprum muzeu. Můžete se potěšit krásou a zároveň pocítit hrdost na skvělé české umělce, kteří vyšli z české tradice a dosáhli světového uznání. Mezi knihami vždy vynikne každé nové dílo Petra Hampla. Kultivuje politické myšlení a pomáhá nám, abychom se nedali ošálit propagandou. V tomto roce o to usiluje jeho *Poctivost a kreativita* s kouzelným podtitulem *Kapitoly z buranské sociologie*.

Ondřej Hejma
hudebník

Jako kulturní počín roku vidím pražský koncert Roberta Zimmermana, známého u táborových ohňů jako Bob Dylan. Když vkročil na prkna pražské Lucerny, hlavou mi prolétlo půlstoletí americké hudební historie. Bob začínal jako levičák, aby se přes hipstera, narkomana, venkovského burana, esoterika a náboženského konvertitu nakonec propracoval k tomu co je především: zatraceně dobrou muzikant. Kéž by se to Americe povedlo taky.

Jan Žamboch
farmaceut a právník

Otázka snad míří na i na počiny, které nejsou jen letošní – po letech jsem otevřel knihu Henriho Lhotea *Objevy v Tasíli* zachycující mj. skalní malby z tzv. bovidiánského období. Asi 5 tisíc let staré kresby zobrazují civilní život saharých pastevců. Minimalistická díla kypící životem, žádné „autentičnost“, „rozervané duchovno“ či „vyšší poslání.“ Kresby označované jako Fulbské dívky nebo Polychromní skot jsou čistá krása. Nelze si nevybavit Goethova slova „Teprve v omezení pozná se mistr.“

Aleš Valenta
Institut Václava Klause

Z letošních knih mě zaujala publikace Modrise Eksteinse *Svěcení jara*, kterou vydalo Argo. Nese podtitul *Velká válka a zrod moderní doby* a zabývá se okolnostmi, za jakých se rodila předválečná a poválečná politická a kulturní moderna. Autor pitvá jeden ze symbolů předválečné moderny, jímž se stal balet *Svěcení jara*, který v Paříži v roce 1913 uvedl Sergej P. Ďagilev na hudbu Igora Stravinského. Za hlavní zemi moderny autor však nepovažuje Francii, ani Rusko, nýbrž císařské Německo.

Stanislav Křeček
právník, bývalý zástupce
veřejného ochránce práv

Moje kulturní aktivita v minulých letech byla dotčena pendlováním mezi Prahou a Brnem. Velice na mne v uplynulém roce

zapůsobily výstavy a to jedna výstava *Toš to kupte*, kterou prezident uspořádal ze sbírek obrazů opatřených v době TGM a pak výstava o době Václava IV. v Konírně pražského hradu. Zde mne zaujaly zejména postavy středověkých madon, které takto vedle sebe stojí a vzájemně na sebe působící člověk hned tak neuvidí. A o to více mne pak okouzila výstava *Krásné madony* v klášteře Sv. Anežky. Krásy z jiného světa.

Jiří Strach
režisér

S panem kardinálem Dukou jsme navštívili koncert Andrea Bocelliho. Dramaturgicky i režijně to bylo zřejmé přihlášení ke křesťanským hodnotám. Nejkrásnější vzkaz ale přišel až v přidavcích. Zatímco Bocelli zpíval Ódu na radost, novodobou evropskou hymnu, za ním na plátně zřítel svato-petrské baziliky s nápisem TV EST PETRVS. Jen počítalec staví dům na písku, rozvázný jej postaví na skále, říká Písmo. A tenhle Bocelliho vzkaz patřil všem korektním, kteří zbavují evropský dům základů anticko-židovsko-křesťanských hodnot, z nichž naše epocha roste po tisíciletí.

Miroslav Macek
spisovatel

Prozatím poslední kniha Nassima Nicholase Taleba *Nasadit vlastní kůži*, která se vypořádává s těmi, kteří ve svůj prospěch nasazují cizí peníze a cizí krky. Obávám se však, že si ji zakoupí a přečtou jen ti, kteří se jeho závěry už stejně řídí, alespoň však ukojí svoji „touhu po intelektuální rozkoši z četby“.

Prozatím poslední film Woodyho Allena *Deštivý den v New Yorku*, vyvrálé dílo vyvrálého umělce, který do svých příběhů vkládá starou moudrost žití: „Já udělal, nač stačily mi síly, a Osud udělal, co chtěl“.

Aukční domy, které pořádají aukce českého umění na světové úrovni a postupně tak pomáhají vytvářet širokou sběratelskou základnu, nezbytnou pro zdravé konkurenční prostředí uměleckého trhu.

Hana Lipovská
Masarykova univerzita
a IVK

Letos vyšly čtyři knihy pěti českých ekonomů, které spojuje téma češství i boj za zdravý rozum. První z nich je kniha prezidenta Václava Klause *30 let cesty ke svobodě. Ale*

i zpět. Další dvě vydali naši centrální bankéři Mojžíš Hampl (*Pro Čechy je nebe nízko*) a Aleš Michl (*Jestřábi a holubice*). Poslední je kniha manželů Vladimíra Pikory a Markéty Šichtařové *S androidkou v posteli*. Všechny dohromady pak tvoří přesvědčivý obraz o stavu naší země v Evropě na pokraji pádu do liberálního demokratického.

Tomáš Břicháček
právník a publicista

Zajímavých počinů byla letos celá řada, ale s ohledem na aktuální politický vývoj v EU bych vyzdvihnul knihu *Obchodníci se strachem: Průvodce skeptika po klimatické apokalypse* od Vítězslava Kremlíka. Autor velmi důkladně, a přitom i s vtipným nadhledem, uvádí čtenáře do světa klimatického alarmismu. V době vzrůstajícího klimatického

třeštění a snah nové Evropské komise vést drakonický „zelený úděl“ je to kniha velmi potřebná.

Jan Kozák
Národohospodářská
fakulta VŠE

Musím vyzdvihnout dva momenty v roce 2019. Návštěva Florencie, především galerie Uffizi s nejkrásnějšími díly renesančních mistrů a dechberoucí Brunelleschiho kupole. Z přečtených knih je to *Příběh malakandského sboru* od W. Churchilla. Byl jsem ohromen jeho znalostmi, válečnými zkušenostmi a literárním talentem, které měl v pouhých 23 letech, kdy knihu psal. V dnešní době relativizování západní kultury jsou to drobné, ale významné střípky její bohaté mozaiky, díky které stále ční nad ostatními.

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

Film *Roma* Alfonso Cuaróna. V pražském kině, do kterého chodím, uvádí filmy promítač. Před začátkem tohoto řekl: „Měl jsem dnes hrozný zážitek, před filmem, který uvidíte, jsem musel pustit film *Bohemian Rhapsody*. Přišla spousta lidí, plný sál a tak. Hrůza. Jsem rád, že po tomhle filmu, plném hlasité hudby, barvy, rychlých střihů a efektů jste vy šli na film, který je úplným protipólem toho prvního. Na film, který je DOBRÝ. Bez hlasité hudby, bez barev a efektů, černobílý...“ *Roma* má střízlivou a tím i uvěřitelnou dějovou linku, dialogy netahají za uši. Čím méně barvy v něm je, tím více barevná je práce s kamerou, zvuk, scéna a hudba. Jednoduše krásný film.

Ivan Steiger laureátem výroční Ceny IVK

Bývalý prezident Václav Klaus společně s výkonným ředitelem IVK Jiřím Weiglem předali v úterý dne 26. listopadu 2019 za účasti členů dozorčí a správní rady IVK i dalších hostů Cenu Institutu Václava Klause pro rok 2019 významnému českému umělci Ivanu Steigerovi.

„Ivan Steiger se svojí tvorbou vždy aktivně a jednoznačně vyjadřoval k dnešku a jeho problémům. Vždy stál na straně svobody demokracie a neváhal jasně a přesně zacílit na vše, co je ohrožující. Vážíme si toho a jsme rádi, že vždy hájil tytéž hodnoty, které chceme chránit i my,“ řekl při udělení ceny výkonný ředitel IVK Jiří Weigl.

„Velmi si vážíme všeho, co je se jménem Ivan Steiger spojeno. Je nedílnou součástí kultury naší i německé a zažili jsme mnoho společných chvil. Tato cena je ve správných rukách,“ dodal předseda správní rady IVK Václav Klaus a připomněl některé momenty ze společného otvírání Muzea hraček na Pražském hradě i udělení státního vyznamenání Ivanu Steigerovi v roce 2009.

Ivan Steiger při přebírání Ceny IVK zmínil rovněž svoji nedávno zesnulou manželku Evu a řekl, že toto ocenění patří i jí: „Byla 55 let mým věrným soupeřem a zásadní duší mnohého v mém životě.“

Ivan Steiger je známý český karikaturista, malíř, ilustrátor, filmový režisér a spisovatel, který dokázal uspět ve světě a získat mimořádné uznání ve veřejnosti i na oficiálních fórech. Je rovněž znám jako milovník, sběratel a vystavovatel hraček i jako člověk, který svým dílem neúnavně propaguje demokratické hodnoty, zdravý rozum a inteligentní humor.

Jeho jméno je spojeno především s Frankfurter Allgemeine Zeitung, na jehož stránkách publikoval od počátku 70. let více než 9 500 karikatur. Vedle Německa publikoval své karikatury především v Itálii (deník La Stampa) a USA. Svou oblibu a proslulost získává uměním na velmi drobné ploše čtenáře kresbou pobavit i přimět k přemýšlení.

V roce 2009 obdržel od prezidenta Václava Klause medaili Za zásluhy a byl vyznamenán Záslužným křížem Spolkové republiky Německo.

Cena IVK je každoročně udělována českým i zahraničním osobnostem, a to zejména za dlouhodobý přínos k rozvoji společenských věd, za prosazování myšlenek svobody, volného trhu, tradičních hodnot a politické demokracie.

V uplynulých letech byla Výroční cena Institutu Václava Klause udělena Ing. Stanislavě Janáčkové (2014), prof. Milanu Knížákovi (2015), Dr. Dušanu Třískovi (2016), prof. Václavu Pavlíčkovi (2017) a doc. Miroslavu Ševčíkovi (2018).

Petr Macinka, 26. listopadu 2019

Ivan Steiger v doprovodu své rodiny po slavnostním převzetí Ceny IVK v prostorách Hanspaulského zámku, 26. listopadu 2019.

Rozklad našeho státu výrazně pokročil

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Neustále se strašíme ohrožením demokracie a údajnou hrozbou návratu totality, ať zevnitř či z vnějšku, a přitom vše nasvědčuje tomu, že dominantním trendem se v naší zemi stává prohlubující se anarchie, neschopnost jakékoliv rozumné spolupráce a totální neodpovědnost panující na politické scéně.

Jedním z klíčových atributů suverénního státu je schopnost provádět zahraniční politiku, kterou bude na mezinárodní scéně prosazovat své zájmy. Je smutnou skutečností, že náš stát se o vlastní zahraniční politiku pokoušel pouze v prvních dvou dekádách existence Československa. Snahy Edvarda Beneše zakotvit existenci nové republiky spojenectvím s Francií a výraznou aktivitou v čele předválečné Společnosti národů neuspěly. Československo bylo obětováno snaze západních velmocí o trvalou dohodu s Německem. Selhal i poválečný Benešův plán na roli mostu mezi Východem a Západem. Velmocenské karty byly dávno rozdány a Stalin nehodlal o ničem vyjednávat.

Od té doby až do současnosti naše země vlastní zahraniční politiku fakticky nemá a ani se o to nesnaží. To, co se za ni vydává, je pouze poslušné následování momentálních hegemonů v našem regionu bez ohledu na skutečné zájmy a potřeby vlastní země. V tomto pojetí se zahraniční politika stala podmožinou politiky vnitřní, slouží pouze jednotlivým figurám na politické scéně získávat zvenčí cizí podporu do domácích šarvátek s politickými konkurenty, zatímco národní zájmy jdou absolutně stranou. Proto o nich také nelze veřejně vůbec diskutovat, protože to neumožňuje na odiv stavěná servilita a oddanost vůči momentálním spojencům a jejich politickým prioritám.

Jednoznačně tato obecná charakteristika platila pro období komunismu, kdy slepá poslušnost a podlézání vůči sovětskému hegemonovi vyústilo v akceptaci doktríny o naší omezené suverenitě, která u nás byla 4 dekády fakticky praktikována.

Krátké období celonárodního konsensu po Listopadu 1989 o nezbytnosti reorientace našeho státu na Západ prosazené v dekádě 90. let, éře historicky unikátní svobody i v oblasti zahraničně-politické, rychle sklouzlo do staré neblahé atmosféry „omezené suverenity“, kterou trvale většina naší politické reprezentace mechanicky a neodpovědně považuje za normální a přirozenou. Liší se pouze v názoru na to, kdo je anebo má být tím dnešním hegemonem, kterému máme poklonkovat a odezírat ze

rtů. Sílicí multipolarita současného světa komplikuje většinu českých politiků život. Ambicí mají jedinou – zalíbit se nejmocnější velmoci a vnitropoliticky z toho těžit. Problémem je, že není v současnosti jasné, kdo kolem nás takovou rozhodující silou je dnes, a bude v budoucnu.

USA jsou nesporně dosud stále nejsilnější, ale našemu regionu, v mezinárodním srovnání i z hlediska amerických zájmů, věnují stále menší pozornost. EU se nachází v sílícím chaosu a krizi. Na nohy se znovu postavilo Rusko a neodvratně stoupá váha Číny, která je nastupující globální supervelmocí. Pro nás se ale určující silou dávno stalo úspěšné sousední Německo, dříve tradiční obávaná hrozba, nyní spojenec, který však začíná provozovat uvnitř i na venek stále méně racionální politiku s nejasnými záměry.

Za této situace bychom se měli snažit neblahou tradicí omezené suverenity rozhodně opustit, přestat vést domácí spory o to, komu máme podlézat, a namísto toho vést sebevědomou vlastní zahraniční politiku. My však namísto toho postavíme do čela resortu zahraničních věcí slabou figuru nezkušeného juniorního politického eléva a namísto sladěné a promyšlené zahraniční politiky připustíme její totální parcelaci a destrukci na oltáři různých vnitropolitických a vnitropartajních šarvátek.

Smyslem existence zahraniční politiky suverénního státu je zajistit jeho bezpečnost a pokračování dlouhodobé existence. Pro malou zemi, jako je naše, je proto racionální udržovat vyvážené a přátelské vztahy se všemi sousedy i důležitými velmocemi, předcházet cizím hrozbám a současně neupadnout do vazalského postavení vůči spojencům. To by měla v kostce být definice národního zájmu každého racionálně fungujícího státu.

U nás se však zdá, že takovéto cíle zahraniční politiky nikdo neklade. Veřejnosti se vnučuje předstíraný zásadní konflikt o směřování země Západ vs. Východ a politici se předhánějí ve snaze demonstrovat oddanost tím či oním směrem. Mediálními a dokonce politickými hity se stávají ab-

surdní spektakly s kácením či vztyčováním pomníků spojených s tragickým obdobím druhé světové války. Hitem současnosti je poškozování a rozbíjení vztahů s Ruskem a Čínou hulvátskými provokacemi z komunální úrovně, přičemž stát není schopen a evidentně ani nechce nijak zasáhnout a alespoň předstírat, že tato země nějakou zahraniční politikou má.

Skutečné vztahy k Rusku a Číně a poměry v nich jsou akterům této truchlohry zcela lhostejné. Vše má zcela vnitropolitický účel. O totalitu, lidská práva, druhou světovou válku a vše ostatní vůbec nejde. Vítězí totální nezodpovědnost a účelovost. Příkladem budiž ODS, která neváhala vyloučit ze strany svého nejpobornějšího politika Václava Klause ml. za nevhodný řečnický příměr, zatímco mlčky přechází či úste některých svých předních politiků dokonce schvaluje úmysl svého starosty Novotného stavět pomník nacistickým jednotkám vlasovců, snažícím si v květnu 1945 v Praze zachránit krk. Někteří politici mají stále pocit, že destrukcí vztahů vlastní země s některými státy přesvědčí zahraniční suverény o své oddanosti, a to jim zajistí jejich podporu a politické přežití. Co z toho bude mít země a my všichni ostatní, nikoho nezajímá.

Nejvyšší ústavní činitel se nad zahraniční politikou scházejí, demonstrují údajnou shodu, ale ve skutečnosti každý z nich táhne jinam, jeden druhému naschvál a navzdory, vládu nahradili z řetězu utržení starostové a celé to připomíná jednu velkou šaškárnu.

Východisko z tohoto marasmu je jediné – neměli bychom se jako občané nechat politiky strašit, měli bychom odmítnout provokace a žádat jasnou a profesionálně vedenou zahraniční politiku odpovídající skutečným zájmům země a stabilitě jejího postavení ve světě. Zbavme se už jednou syndromu země s omezenou suverenitou, která musí jenom poslouchat a podlézat. Nedopustíme hrozící anarchii a rozvrat, který vyřeší jenom protektor z vnějšku. Už jsme těch lekci z historie snad dostali dost.

Publikováno v Lidových novinách dne 6. 12. 2019.

Předplatné IVK na rok 2020

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.

Studentské předplatné činí 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz